

จุลสาร

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ก.07-151

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒

มีนาคม - เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

ISSN - 1685-7771

อาศิรวาท

สยามบรมราชกุมารี

บรรลुสองเมษามาบรรจบ
สมเด็จพระเทพรัตนกุมารี
ครุฑยาคศิลป์ไทยได้ประจักษ์
พัฒนาประชาไทยสถาพร
พระบารมี ๐ ค้งแจ้งดวงใจจิตนามสถิต “สิรินธรวัลดี” ศรี
“จำปีสิริธร” ภูทาบมี
“เอื้องศรีอาคเนย์” นามเด่นนี้
“นก ฟู กุ้ง กั้ง เจ้าฟ้า” ร่วมนามเจ้า
“ไดโนเสาร์เจ้าฟ้า” มาบรรจบ
ถวายพระพรทรงพระเจริญนิรันดร์

ขอน้อมนบบูชาสตรีศรี
เอื้ออารีอนุรักษมรดกอมร
บทนิพนธ์ทรงสมัครสโมสร
“ภูฟ้า” จรลีมาคู่ชาติ

นาม “เอื้องศรีเชียงดาว” สกาวเครือ
คู่ “เอื้องศรีประจิม” แห่งเมืองเหนือ
“ไร่นางฟ้า” เอื้อนารีสวรรค์
พระนามครบคู่สยามเป็นมิ่งขวัญ
สถิตอยู่คู่ฟ้าไทยเสมอเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
(รศ.ดร. วงสถิตย์ นั่วกุล ประพันธ์)

ในเล่ม

ถ้อยแถลง	2
แนะนำที่ปรึกษาฯ	2
ข่าวสมาชิกฯ	3-4
ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยี	
ชีวภาพ	5
Plant In Focus	6
เปิดกรูกลางบ้าน	7
บทความผู้ทรงคุณวุฒิ	8-9
พรรณไม้นามู	10
สร้างสรรค์จากสมาชิก	11
พฤกษารวบรวมศิลป์	12
สรรหามาฝาก	13
สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว	14-15
มูมนี่มีรางวัล	16

พบกับอีกเช่นเคยกับจุลสาร

ถ้อยแถลง

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนฉบับที่ 2 สำหรับฉบับที่ 1 ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเนื้อหาและจำนวนหน้าของจุลสารฯ ถูกใจสมาชิกฯ กันบ้างหรือเปล่านั้น หากมีข้อคิดเห็นอย่างไร เขียนจดหมาย มาติชม หรือมีหัวข้อที่จะแนะนำอะไรเพิ่มเติมก็เขียนกันเข้ามา ได้เลยนะคะทางทีมงานยินดีรับพิจารณา

และในฉบับนี้ ทางทีมงานก็ได้้นำเนื้อหาเรื่องราวที่น่าสนใจมากมาย มาฝากกันอีกเช่นเคย

ช่วงนี้ก็เป็นช่วงปิดเทอมของน้องๆ สมาชิกฯ พี่ก็ขอแสดงความยินดีกับน้องๆ สมาชิกฯ ทุกคนที่ได้ผ่านการสอบเลื่อนชั้นใหม่ และเทอมหน้าก็จะได้พบกับเพื่อนใหม่ ชั้นใหม่ (โรงเรียนใหม่) และ เรื่องราวใหม่ๆ จากเรานำมาเล่าสู่กันอ่านเช่นเคย

แก้คำผิด	ชื่อวิทยาศาสตร์ จุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ฉบับที่ 1 ปีที่ 9
หน้า 8	ผักกะโหลม <i>Limnophila rugosa</i> Merr.
	ชื่อพ้อง <i>L. roxburghii</i> G.Don.
	<i>Herpestis rugosa</i> Roth.
หน้า 9	ผักชีล้อม <i>Oenanthe javanica</i> DC.
หน้า 10	ลั่นทม (<i>Plumeria acutifolia</i> Poir.)
	รำเพย (<i>Thevetia peruviana</i> Schum.)

แนะนำที่ปรึกษาและประธานงาน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

ประวัติ

ชื่อ - สกุล : นายทนงศักดิ์ มณีวรรณ

ตำแหน่งรับราชการ: ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง

ตำแหน่งปัจจุบัน : ที่ปรึกษาและประธานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โรงเรียนสมาชิกที่รับผิดชอบ : โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่

หน้าที่รับผิดชอบ : - ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานโครงการฯ เป็นหัวหน้าคณะปฏิบัติงานวิทยาการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชแม่ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- เยี่ยมเยือน ให้คำแนะนำโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ที่อยู่ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง 200 หมู่ที่ 11 ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง 52000

ที่บ้าน :-

โทร : (0 54) 342 5478

ชาวสมาชิก

นักพฤกษศาสตร์น้อยรุ่น 9

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในปีนี้ทางโรงเรียน ได้อบรมนักพฤกษศาสตร์น้อยเป็นรุ่นที่ 9 แล้ว และปิดการอบรมด้วยการพาไปทัศนศึกษาที่ จ. กาญจนบุรี ระหว่างวันที่ 10-11 ม.ค.47 โดยในปีนี้ได้เข้าชมผลิตผลการเกษตร ที่บริษัทเจียไต๋ ศึกษาธรรมชาติที่น้ำตก ไชยช่องถ้อง และทัศนศึกษาการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังน้ำที่เขื่อน วชิราลงกรณ์ เข้าชม และรับฟังบรรยายเกี่ยวกับ สมุนไพร ซึ่งทางเขื่อนวชิราลงกรณ์จัดบรรยายให้ความรู้กับเด็กๆ และนำชมสวนสมุนไพร ก่อนกลับได้ร่วมกันปลูกป่าในบริเวณเขื่อนตามโครงการพระราชดำริฯ

โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์จัดงานวันวิชาการ

โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์จัดงานวันวิชาการ “ฉลองรางวัลพระราชทาน-เทิดอภินิหารวิทยากรพิพัฒน์...พระหฤทัย” ระหว่างวันที่ 10-12 ก.พ.47 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ และโรงเรียนในเครือฯ ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามแนวพหุปัญญา (MULTIPLE INTELLIGENCE) 8 ด้าน และการจัดการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ด้วยมุ่งหวังให้มีการเรียนรู้แบบ “แกนแท่งของการเรียนการสอน คือการเรียนรู้ของนักเรียน” โดยใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นสื่อ

โรงเรียนศรีราชา อ.ศรีราชา จ. ชลบุรี

ฝึกการเรียนรู้ทรัพยากร เกาะแสมสาร อ.สัตหีบ จ.

ชลบุรี

โรงเรียนศรีราชา ส่งนักเรียนระดับชั้นม. 1 และ ม. 4 จำนวน 30 คน และอาจารย์ผู้ดูแล จำนวน 5 คน ฝึกการเรียนรู้ทรัพยากรทะเล ระหว่างวันที่ 15-19 ม.ค.47 ที่เกาะแสมสาร อ.สัตหีบ จ. ชลบุรี ครั้งนี้ได้จัดอบรม การจำแนกพรรณไม้ตามหลักอนุกรมวิธาน โดยมี ดร. จำลอง เพ็งคล้าย ประธานคณะปฏิบัติงานวิทยาการฯ เป็นวิทยากรฝึกอบรมและพา ไปศึกษาสังคมพืชป่าดิบแล้ง (ฝั่งทะเล) ตามเส้นทางเสด็จบนเกาะแสมสาร และศึกษาระบบนิเวศสังคมพืชชายหาด ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการเก็บตัวอย่างพรรณไม้บันทึกข้อมูลและทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง

โรงเรียนเข้าร่วมจัดนิทรรศการ ณ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

สวนจิตรลดา วันพืชมงคล 7 พฤษภาคม 2547

ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เชิญโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่เฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และร่วมจัดนิทรรศการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อทรงทอดพระเนตรในวันพืชมงคล ประจำปี 2547 บริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมา จากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ในวันที่ 7 พ.ค. 47 นี้ จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ. กำแพงเพชร โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จ. นครราชสีมา โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ. จันทบุรี โรงเรียนวชิราวุธกุล สงขลา จ. สงขลา โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ และโรงเรียนสมาชิกฯ ที่เข้าร่วมรับเสด็จ อีก 81 โรงเรียน

สวัสดีค่ะสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนทุกท่าน เป็นอย่างไรกันบ้างคะ ฉบับนี้ก็เป็นฉบับที่ 2 ปีที่ 9 นะคะ จุลสารสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียน เพิ่มหน้าข่าวขึ้นมาใหม่ นื่องๆ ทราบชื่อสมาชิกใหม่กันแล้วนะคะ (ต่อจากฉบับที่ 1)

รายชื่อสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ตอบรับสมาชิกเดือนธันวาคม 2546

37. โรงเรียนลำปางกัลยาณี	อ.เมือง	ลำปาง
38. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง	อ.เมือง	ลำปาง
39. โรงเรียนเถินวิทยา	อ.เถิน	ลำปาง
40. วิทยาลัยการอาชีพเถิน	อ.เถิน	ลำปาง
41. โรงเรียนบ้านแม่ฝั้	อ.เสริมงาม	ลำปาง
42. โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม	อ.เชียงดาว	เชียงใหม่
43. โรงเรียนบ้านขุนแจ	อ.พร้าว	เชียงใหม่
44. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31	อ.แม่แจ่ม	เชียงใหม่
45. โรงเรียนบ้านป่าไม้แดง	อ.ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
46. โรงเรียนชลประทานผาแตก(ปัญญาพลอุปถัมภ์)	อ.ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
47. โรงเรียนบ้านสันทราย(ราษฎร์สามัคคี)	อ.แม่สาย	เชียงราย
48. โรงเรียนบ้านปางเกาะทราย	อ.พาน	เชียงราย
49. โรงเรียนบ้านห้วยซ้อ	อ.เชียงของ	เชียงราย
50. โรงเรียนบ้านโป่ง	กิ่ง อ.เชียงรุ่ง	เชียงราย
51. โรงเรียนบ้านแม่ตาช้าง	อ.ดอยสะเก็ด	เชียงราย
52. โรงเรียนยางคำพิทยาคม	อ.กระนวน	ขอนแก่น
53. โรงเรียนม่วงหวานพัฒนาศึกษา	อ.น้ำพอง	ขอนแก่น
54. โรงเรียนน้ำพองศึกษา	อ.น้ำพอง	ขอนแก่น
55. โรงเรียนนาคำวิทยา	อ.เขื่องใน	อุบลราชธานี
56. โรงเรียนวิจิตรพิทยา	อ.วารินชำราบ	อุบลราชธานี
57. โรงเรียนบ้านหลักป่ายประชานุเคราะห์	อ.บุญทริก	อุบลราชธานี
58. โรงเรียนบ้านชำห้วย	อ.น้ำยืน	อุบลราชธานี
59. โรงเรียนชุมชนบ้านโนนแดง	อ.นาจะหลวย	อุบลราชธานี
60. โรงเรียนคลองไผ่วิทยา	อ.สีคิ้ว	นครราชสีมา
61. โรงเรียนบ้านดงขวางคำโตน	อ.นาจะหลวย	นครราชสีมา
62. วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย	อ.ปักธงชัย	นครราชสีมา
63. โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก	อ.ละหานทราย	บุรีรัมย์
64. โรงเรียนอนุบาลนางรอง(สังฆกฤษณ์อนุสรณ์)	อ.นางรอง	บุรีรัมย์
65. โรงเรียนกรวดวิทยาการ	อ.บ้านกรวด	บุรีรัมย์
66. โรงเรียนอุดมอักษรพิทยาคม	อ.นาโพธิ์	บุรีรัมย์
67. โรงเรียนอนุบาลเมืองปราจีนบุรี	อ.เมือง	ปราจีนบุรี
68. โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา	อ.บางน้ำเปรี้ยว	ฉะเชิงเทรา
69. โรงเรียนดาราสมุทร	อ.เมือง	ฉะเชิงเทรา
70. โรงเรียนเมธีอิมมาคุเลตคอนแวนต์	อ.เมือง	ชลบุรี
71. โรงเรียนธารทิพย์วิทยา	อ.เมือง	ชลบุรี
72. โรงเรียนบ้านวังดัก	อ.เมือง	จันทบุรี

ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยีชีวภาพ

เรียบเรียงโดย ปิยรัชฏ์ ปริญญาพงษ์

piyarat@rspg.org

ฉบับที่แล้วพูดถึงการเตรียมการเตรียมความพร้อมรับมือทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย ที่รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ.2554 ที่ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2546 มีอยู่หกเป้าหมายด้วยกัน

เป้าหมายแรกเป็นเรื่องของการเกิดขึ้นและพัฒนารองรับของธุรกิจชีวภาพสมัยใหม่ โดยเป้าหมายแรกนี้จะบรรลุได้แน่นอนถ้าเราสามารถใช้ประโยชน์จากชนิดพันธุ์พืช สัตว์และจุลินทรีย์ที่เรามีอยู่มากมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่สองคือการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก คำว่าครัวของโลกนี้คงจะต้องตีความกันให้แตก ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ เป็นผู้ส่งออกด้านอาหารและการเกษตรอันดับที่ 12 ของโลก มูลค่าการส่งออกดังกล่าวนับเป็นหลายแสนล้านบาท แต่เราก็นำเขาสารเคมีทางการเกษตรที่เราไม่สามารถผลิตเองได้ ต้องใช้สารพิษเข้ามาฉีดฆ่าแมลง ฆ่าหญ้าหรือวัชพืชต่าง ๆ อีกมากกว่าสี่หมื่นล้านบาทต่อปี สิ่งนี้ทิ้งไว้ให้กับแผ่นดินไทยนั่นคือดินที่เต็มไปด้วยสารพิษ เกิดมลพิษทางอากาศ ฆ่าแมลงที่เป็นประโยชน์ต่อพืชพันธุ์ต่าง ๆ เช่นผึ้งที่ช่วยในการผสมพันธุ์พืชให้ออกดอกออกผลตามฤดูกาลก็พลอยหมดไป (เหลือแต่ผึ้งเลี้ยง) ตัวห้ำตัวเบียนที่อยู่ร่วมกันได้โดยสมดุลธรรมชาติก็หมดไป สุขภาพของคนไทยและเกษตรกรไทย ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศเป็นโรครุมิแพะ มะเร็ง เป็นต้น รัฐบาลไทยคงต้องจัดการกับปัญหาเรื้อรังที่เกิดจากการใช้สารพิษพวกนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นในช่วงนี้กระแสเรื่องเกษตรอินทรีย์จึงมาแรง ยังไงขอให้แรงและจริงจังด้วย เพราะการเกษตรของเรานั้นไม่ใช่เรื่องของแฟชั่นที่จะทำกันอย่างฉาบฉวยได้อีกต่อไป ถ้าเราคิดจะเป็นครัวของโลก ทางที่ดีน่าจะเป็นครัวที่ดี ๆ ของคนไทยกันเองก่อนกันจะดี (ความคิดเห็นของผู้เขียนคนเดียว)

เป้าหมายที่สามคือการทำให้ประเทศไทยมีสังคมที่มีสุขภาพดีและเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชีย ด้วยเป้าหมายนี้ก็คือผลพวงจากเป้าหมายที่สองนั่นเอง เมื่อครัวดีสุขภาพก็ดีด้วยเช่นเดียวกัน แต่คำว่าศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชียนั้น สามารถตีความได้หลายประเด็นเช่น อาจหมายถึงว่าเรามีสินค้าทางการเกษตรราคาถูกลงและปลอดภัย คน (ไทย) ที่รับประทานสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขและปราศจากโรคภัย แต่อาจตีความเป็นถึงเรื่อง ทางารแพทย์ว่าเราอาจมีพืชสมุนไพรดี ๆ หรือการแพทย์แผนไทยของเราสามารถบำบัดโรคภัยไข้เจ็บแก่ประเทศไทยเราเองและประเทศเพื่อนบ้าน หรือแม้แต่ความก้าวหน้าทางการแพทย์ปัจจุบันก็ควรจะไม่แพ้เพื่อนบ้านเช่นเดียวกัน ในความหมายของศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชียนั้น คงไม่ได้หมายความว่า เป็นแหล่งสัณยกรรมตกแต่งหรือสัณยกรรมแปลงเพศที่ถูกที่สุดในโลกแค่นั้น พบกันใหม่ฉบับหน้ากับอีกสามเป้าหมาย การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ.2554

โดย พีหนึ่ง

piyarat@rspg.org

คุยกันเรื่องมะกอกโอลีฟกันต่อจากฉบับที่แล้ว เลขคุยถึงเรื่องน้ำมันมะกอกเดิมสมัยผู้เขียนยังเป็นเด็กรู้จักแต่น้ำมันมะกอกที่ไขหมักผสม เวลาดูรายการต่างประเทศที่โชว์วิถีทำอาหารทางโซนยุโรป ก็รู้สึกแปลกใจที่เขาใช้น้ำมันมะกอกมาปรุงอาหารเป็นเรื่องปกติ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นของคู่ครัวนั่นเอง ที่น่าสนใจอีกอย่างในการทำน้ำสลัดแบบง่าย ๆ ก็ใช้น้ำมันมะกอก พริกไทยเกลือและน้ำส้มสายชูหรือน้ำมะนาวเท่านั้น ทางโซนยุโรป หรืออาหารฝรั่งทั่วไป อาหารแกลเลียนคู่โต๊ะกินข้าว ก็เป็นสลัดผักนั่นเอง คงจะเหมือนกับอาหารไทยที่จะต้องมีส่วนผสมกับน้ำพริกหรือแกงชนิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ในเมื่อน้ำมันมะกอกอยู่คู่กับ (ครัว) คนขนาดนี้ น้ำมันมะกอกจึงเป็นที่น่าศึกษาค้นคว้าอย่างแน่นอน

น้ำมันมะกอกที่ได้จากผลมะกอกสุกนั้นกล่าวได้ว่าเป็นน้ำมันที่มีคุณค่าทางโภชนาการเป็นอย่างยิ่ง ด้วยสารที่ชื่อ Oleic Acid ซึ่งเป็นกรดไขมันอิ่มตัวที่ช่วยลดปริมาณโคเลสเตอรอลในเส้นเลือดได้เป็นอย่างดี โคเลสเตอรอล ซึ่งเรารู้กันดีว่าเป็นตัวการทำให้เส้นเลือดอุดตัน ทำให้เป็นโรคความดันโลหิตสูง ผลพวงต่อมาก็คือโรคหัวใจ อันเนื่องมาจากการทำงานหนักเกินไป วิธีการทำงานของสาร Cycloarthanol ซึ่งเป็นสารอีกตัวที่มีอยู่ในน้ำมันมะกอกนี้ สามารถจับโคเลสเตอรอลก่อนที่จะเข้าสู่กระแสเลือดอีกด้วย

น้ำมันมะกอกโอลีฟคุณภาพดีที่เกิดจากการคั้นสดแรก ๆ นั้นถือว่ามีคุณภาพดีและใช้ในการประกอบอาหารได้ทันที แต่น้ำมันมะกอกรุ่นหลัง ๆ ก็ยังใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมความงาม เช่น เครื่องสำอาง สบู่ เป็นต้น หากของผล มะกอกโอลีฟ ก็สามารถใช้ในการทำปุ๋ยหมักได้อีก ฉบับหน้าเราจะคุยถึงเรื่องสารที่มีอยู่ในใบมะกอก บ้างว่าน่าสนใจและมี ประโยชน์ด้วยเช่นเดียวกับน้ำมันหรือเปล่า

OLIVES AT VARIOUS STAGES OF MATURITY

Green olives

Red, speckled olives

Black olives

เปิดกรูกลางบ้าน โดย พี่ยุ้ย

สีจากธรรมชาติ

สมุนไพรแต่งสีเหลือง

พุด พุดซ้อน เป็นไม้ประดับ ดอกสีขาว มีกลีบดอกชั้นเดียวหรือหลายชั้น ผลเป็นรูปไข่ สีเหลืองส้ม น้ำภายในผลมีเมล็ดสีเหลืองส้มจำนวนมาก

เมล็ด มีสารสีเหลืองชื่อ การ์ดีนิน (gardenin) สารสีน้ำตาลแดงชื่อ โครซิน (crocin) และ โครซีทิน (crocetin) เมล็ดแก้ไข้เป็นสีผสมอาหารให้มีสีเหลือง เช่น เต้าหูเหลือง ไข่แดงสีน้ำแกงฮาย ในประเทศจีนใช้ย้อมผ้า

ตำรายาไทย ใช้ผลเป็นยาขับปัสสาวะ แก้ไข้ เจริญธาตุอาหาร แก้อักเสบ รากใช้แก้ธาตุผิดปกติและการผิดปกติทางประสาท

น้ำมันหอมระเหย ที่กลั่นจากดอกสด เรียก Gardenia oil ใช้เป็นเครื่องหอม นอกจากนี้ในประเทศจีนยังใช้ดอกพุดอบใบชาให้มีกลิ่นหอมอีกด้วย

วิธีเตรียมสารสีเหลืองจากผลพุด ใช้ผลแห้งต้มกับน้ำร้อน จะได้สารละลายสีเหลืองใส่ไข่แดงสีอาหารตามต้องการ

สมุนไพรแต่งสีแดง

พริกชี้ฟ้า พริกขี้หนู เมื่อผลแก่จะเปลี่ยนเป็นสีแดง ภายในผลโดยเฉพาะที่บริเวณไส้ของผล จะประกอบด้วยสารสีแดงชื่อ แคปไซซิน (capsaicin) และสารที่มีสีส้มแดงชื่อ แคปแซนทิน (capsanthin) ในเมล็ดพริกมีแอลคาลอยด์จำพวก โซลานิน (solanine) โซลานิดีน (solanidine) อยู่ด้วย

ใช้พริกแดงแต่งสีอาหารคาว เช่น แกงเผ็ด น้ำพริกขมิ้น ใช้ทำซอสพริก ในทางยา พริกใช้เป็นยาช่วยเจริญอาหาร ช่วยขับลม ขับเหงื่อ ช่วยย่อย และแก้ไอเจ็บ เมื่อใช้เป็นยาภายนอก ใช้ทาแก้อาการปวดเมื่อย ทำให้ผิวหนังร้อนแดงมีเลือดมาเลี้ยงบริเวณนั้นมากขึ้น

ผลมะเขือเทศสุก มีวิตามินเอ ซี และแร่ธาตุหลายชนิด เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก เป็นต้น สารสีแดงในผลมะเขือเทศเป็นสารจำพวกคาโรทีนอยด์ มีชื่อว่า ไลโคปีน (lycopene) นิยมใช้แต่งสี อาหารคาว เช่น ทำซอสมะเขือเทศ ใส่ข้าวผัด เยนตาโฟ และใช้เตรียมน้ำมะเขือเทศซึ่งเป็นเครื่องคั้น ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

พุดซ้อน

มะเขือเทศ

พริกชี้ฟ้า

บทความผู้ทรงคุณวุฒิ

โดย ศ.ดร. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ

พรรณไม้ที่ใช้เป็นเล

แฟงพวย

Ludwigia adscenden (L.) H.Hara

ชื่อพ้อง

Jussiaea repens L.

วงศ์

Onagraceae

ชื่อสามัญ

Sunrose Willow, Creeping Water Primrose

ชื่ออื่นๆ

ผักปอดน้ำ(เหนือ) ผักพังพวย(กลาง)

ลักษณะ

เป็นไม้อลอยในน้ำ หรือเลื้อยไปตามพื้นดินที่แฉะมากๆ ลำต้นต่อกันเป็นปล้องๆ มีรากออกตามข้อ ลำต้นที่ลอยน้ำตรงข้อจะมีนมสีขาว ซึ่งเป็นรากพิเศษมีลักษณะเป็นฟองน้ำออกเป็นกระจุกเป็นส่วนที่ช่วยให้ต้นลอยน้ำได้และช่วยในการหายใจ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ปลายใบมน แผ่นใบรูปไข่กลับ ขอบใบเรียบผิวใบมัน ก้านใบยาวสีแดง ดอกเดี่ยวสีขาวหรือเหลืองอ่อน มี 5 กลีบร่วงง่าย ออกตามซอกใบ ก้านดอกยาว ผล เป็นแบบ capsule กลมยาว เมื่อแก่จะแตก มีเมล็ดสีน้ำตาลอ่อนจำนวนมาก

ประโยชน์

อาหาร ใบอ่อนและลำต้น รับประทานเป็นผักจิ้ม หรือจะใส่ลวกหรือต้ม ใช้ผัดหรือแกงส้มหรือยำ ทางยา ทั้งต้นเป็นยาเย็น แก้อ่อนใน ขับปัสสาวะ ยาภายนอก ทั้งต้นตำทาหรือพอกแผลที่อักเสบ แผลเรื้อรัง โรคผิวหนัง

แคบาน

Sesbania grandiflora (L.) Desv.

วงศ์

Fabaceae(Papilionaceae)

ชื่อสามัญ

Sesban, Vegetable Humming Bird, Agasta

ชื่ออื่นๆ

แคขาว แคแดง(เหนือ)

ลักษณะ

ไม้ต้น ขนาดเล็ก สูง 3-6 เมตร แตกกิ่งก้าน ใบ ประกอบแบบขนนก ดอก ช่อสั้นๆ ออกที่ซอกใบ ดอกมีขนาดใหญ่กลีบดอกเป็นแบบรูปดอกถั่ว (Papilionaceous form) ผล เป็นฝักแบนยาว 8-15 ซม. แก่จัดแตกได้

ประโยชน์

อาหาร ยอดอ่อน ดอก ลวกจิ้มปลาร้าหรือน้ำพริก ดอก แกงส้ม ทำซूप ทางยา ยอดอ่อน ต้มกินแก้ไข้หัวลม เปลือกต้น แก้บิดมูกเลือด รักษาอาการท้องเดิน อื่นๆ ใช้ลำต้นเพาะเห็ดหูหนู

สลิด

Telosma minor Craib

ชื่อพ้อง

T. odoratissima Coville.

วงศ์

Asclepiadaceae

ชื่อสามัญ

Tonkin Jasmine

ชื่ออื่นๆ

ขจร(กลาง) ผักสลิด(เหนือ) กระจวน ขะจอน

สมุนไพรและอาหาร

ลักษณะ	ไม้เถาเลื้อยพัน ใบ เดี่ยว เรียงสลับ ดอก ช่อ ออกเป็นพวง กลีบดอกสีเขียวอมเหลืองเมื่อบานกลีบดอกด้านในสีเหลืองอมส้ม มีกลิ่นหอม ผล เป็นฝักยาว เมื่อแก่แตกได้ เมล็ดมีขนปลิวได้ช่วยในการกระจายพันธุ์
ประโยชน์	อาหาร ยอดอ่อน ดอก ผลอ่อน เป็นผักสด หรือลวกให้สุก หรือผัดกับน้ำมัน จิมน้ำพริก ดอก ใช้ผัดแกงจืด แกงส้ม รสชาติของดอกสลิิดหวานมัน ทางยา ราก รสเย็นเบื่อ นำมาบดผสมกับยาหยอดตา แก้อักเสบ ตาแดง รับประทานทำให้อาเจียน ใช้ถอนพิษเบื่อเมา ดอก รสเย็น ขม หอม บำรุงตับ ปอด แก่เสมหะ

กระเจียวแดง

Curcuma sessili Gage

วงศ์	Zingiberaceae
ชื่ออื่นๆ	กาเดี้ยว(เลย) จวด(ชุมพร สงขลา) อวแดง(เหนือ)
ลักษณะ	ลำต้นเป็นเหง้าใต้ดิน ลำต้นเทียมสูง 30-50 ซม. ใบ เดี่ยวค่อนข้างใหญ่และกว้างแทงออกมาจากลำต้นใต้ดิน ดอก ช่อ ออกจากลำต้นใต้ดิน ก้านช่อดอกกลมยาว มีใบประดับที่จัดรวมกันอยู่อย่างหลวมๆ เป็นรูปทรงกระบอก ใบประดับด้านล่างสีเขียว ด้านบนสีแดงหรือสีชมพู ดอกจะบานครั้งละ 3-5 ดอก
ประโยชน์	อาหาร หน่ออ่อน ใช้รับประทานสดๆ หรือลวก ช่อดอก นำมาลวกจิ้มหรือใส่แกงเป็นผัก ช่อดอก สดรสเผ็ดร้อน ทางยา หน่ออ่อน เหง้าอ่อนและดอก ต้มกับน้ำ ดื่มแต่น้ำ ขับลม

ข่า

Alpinia galanga (L.) Willd.

ชื่อพ้อง	<i>Languas galanga</i> Sw.
วงศ์	Zingiberaceae
ชื่อสามัญ	Galanga
ชื่ออื่นๆ	ข่าตาแดง ข่า(กลาง)
ลักษณะ	มีเหง้าใต้ดินแผ่ขนานไปตามพื้นดิน ลำต้นเทียมสูง 90-150 ซม. ใบ เดี่ยว ออกสลับ แผ่นใบกว้างและยาว ดอก ช่อออกที่ปลายยอด ช่อดอกยาว 10-20 ซม. กลีบดอกสีขาว กลีบในสีชมพูอมม่วง ผล กลมรี สีเขียว เมื่อแก่สีดำ
ประโยชน์	อาหาร เหง้าอ่อน ช่อดอก ลวกจิ้มน้ำพริก เหง้าอ่อน ใช้ต้มข่าไก่ ตำน้าพริกข่าใส่กุ่มแห้งปรุงรสใช้เป็นน้ำพริกคลุกข้าว เหง้าแก่ ใช้เป็นเครื่องปรุงรสน้ำพริกแกง ทางยา เหง้า ใช้ทำยาฆ่าหอย แก่ปวดท้อง แน่น จุกเสียด ขับลม เหง้า ใช้ฝนกับเหล้าทารักษาลมพิษ ใบ ต้มอาบแก้ปวดเมื่อยตามข้อ ผล ช่วยย่อยอาหาร แก่เสมหะ เมล็ด ตำรายาอินเดียใช้เหง้าและเมล็ดผสมในยาเพิ่มความกำหนัดและบำรุงประสาท

โดย....ปริญญานุช กลิ่นรัตน

วงศ์ (Family) ของพืชดอกที่พบทั่ว ๆ ไป พืชใบเลี้ยงคู่

วงศ์แอสเคลปปีเอเดซีอี

Family Asclepiadaceae

พันธุ์ไม้วงศ์นี้พบในถิ่นอาศัยทั้งที่ชุ่มชื้น และที่แห้งแล้ง จึงมักพบลำต้น และใบอวบน้ำ ได้แก่กลุ่มพืชพวก
รัก (*Calotropis gigantea* (L.) Dryander ex W.T.Aiton) จุกโรหิณี, โกลฐพุงปลา (*Dischidia major* (Vahl) Merr.)
นมเมีย (*Hoya coriacea* Blume) ขจร (*Telosma minor* Craib)

* ลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่าย ได้แก่ มีน้ำยางสีขาวเหมือนน้ำมัน ใบออกเป็นคู่ตรงกันข้าม ดอกมีโคโรนา

(corona)

- ลักษณะวิสัย** : ส่วนใหญ่เป็นพืชล้มลุกหลายฤดู ไม้เลื้อย อาจพบไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็กบ้าง
- ใบ** : ส่วนใหญ่เป็นใบเดี่ยว มักกว้างยาว เรียงตัวเป็นคู่ตรงกันข้ามหรือเป็นวงรอบข้อ
ขอบใบเรียบใบมักอวบน้ำบางครั้งอาจพบมีใบขนาดเล็ก
- ดอก** : ดอกเป็นช่อ สมบูรณ์เพศ มีสมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ติดกันเฉพาะตรงฐาน กลีบดอก
5 เชื่อมติด กันอาจซ้อนทับกันหรือไม่ซ้อนทับกันเลย ดอกจะมีส่วนที่เกิดขึ้นมาอยู่ระหว่าง
หรือเกิดอยู่บนกลีบดอกและเกสรเพศผู้เป็นวงคล้ายมงกุฎเรียกว่า “โคโรนา” (corona)
เกสรเพศผู้ 5 เชื่อมติดกับเกสรเพศเมีย ส่วนใหญ่รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ
บางครั้งอาจพบรังไข่ถูกกล่อมรอบด้วยจานฐานดอก
- ผล** : เป็นฝัก แห้ง แตกตรงตะเข็บเพียงด้านเดียว
- การกระจายพันธุ์**: เขตร้อน และเขตใต้โซนร้อน

วงศ์บิกินีเอซีอี

Family Bignoniaceae

พันธุ์ไม้วงศ์นี้พบในถิ่นอาศัยต่างๆ กัน ทั้งในที่ชุ่มชื้น และที่แห้งแล้ง ดอกมักมีขนาดใหญ่ มีสีสรรสวยงาม
จึงมักนิยมนำมาปลูกประดับ ได้แก่ กลุ่มพืชพวก ศรีตรัง (*Jacaranda filicifolia* (Anderson) D.Don) เพกา
(*Oroxylum indicum* (L.) Kurz) แคนแสด (*Spathodea campanulata* P.Beav.) พวงแสด (*Tecoma capensis* (Thunb.)
Lindl.) ทองอุไร (*Tecoma stans* (L.) Kunth)

* ลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่าย ได้แก่ ดอกเป็นรูปประฆัง หรือรูปกรวย เกสรเพศผู้ 4 (1 คู่สั้น และ 1 คู่ยาว)

- ลักษณะวิสัย** : พบทั้งไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ส่วนไม้ล้มลุกพบน้อย
- ใบ** : มีทั้งใบเดี่ยว และใบประกอบแบบขนนกอาจพบใบย่อยตรงปลายลดรูปเป็นมือจับและมักมีต่อม
บริเวณฐานของก้านใบใบเรียงตัวแบบคู่ตรงกันข้ามหรือแบบคู่ตรงกันข้ามและตั้งฉากกับคู่ถัดไป
เรียงตัวแบบสลับพบน้อย ไม่มีหูใบ
- ดอก** : มีขนาดใหญ่ ดอกสมบูรณ์เพศ มีสมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 5 เชื่อมติดกันกลีบดอก 5 เชื่อมติด
กันเป็นรูปประฆัง หรือรูปกรวย ปลายแยกเป็น 5 พู หรือเป็นรูปปากเปิด เกสรเพศผู้ ส่วนใหญ่ 4
คู่ยาว และ 1 คู่สั้น ติดกับกลีบดอก มัก มีเกสรเพศผู้ที่ฝ่อ 1 อันรังไข่อยู่บนจานดอกเหนือวงกลีบ
- ผล** : เมื่อแก่แล้วเปลือกจะแห้ง และแตกออก ภายในมีเมล็ดมาก เมล็ดมักจะมีปีก และแบนหรืออาจพบ
ผลบางชนิด มีเนื้อ ไม้แตก
- การกระจายพันธุ์**: เขตร้อน พบในเขตอบอุ่นบาง

สร้างสรรค์จากสมาชิก

ประโยชน์ของต้นตาล

ตาลโตนด

ต้นตาลมีชื่อในภาษาอังกฤษว่า Palmyra palm ชื่อในทางพฤกษศาสตร์ว่า *Borassus flabellifer* L. วงศ์ Palmae

ตาลโตนดเป็นปาล์มที่คนไทยรู้จักกันมานานแล้ว ปัจจุบันเป็นพืชทางเศรษฐกิจชนิดที่สำคัญต่อชีวิตประจำวัน ตาลโตนดมีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศอินเดีย

ลักษณะของตาลโตนด

1. ลำต้น มีความสูงถึง 90 ฟุต หรือมากกว่านั้น ต้นที่แก่เปลือกนอกของต้นจะมีสีดำ และมี เนื้อไม้แข็งเป็นเสี้ยน ต้นอ่อน ให้นำมารับประทาน แทนผัก ไม้แก่ใช้ก่อสร้าง ทำเฟอร์นิเจอร์ เสี้ยนตาลใช้ทำไม้ตีฟกมีคุณภาพดีไม่สึกง่าย
2. ใบตาลหรือทางตาล มีความกว้างของใบประมาณ 10 ฟุต ต้นหนึ่งจะมีใบประมาณ 20-40 ใบ ใบ มีสีเขียวปนเทา กาบใบมีสีเหลืองอ่อนและมีหนาม ประโยชน์ของใบตาล ใช้สานตะกร้า มุงหลังคา
3. ต้นตาลมีต้นตัวผู้และต้นตัวเมีย ต้นตัวผู้มีช่อดอกเป็นแท่งๆ นิยมทำน้ำตาลสด ส่วนต้นตัวเมียมีช่อดอกใหญ่พอมสม พันธุ์เสร็จจะเป็นผล

ต้นตาลจะออกดอกและผลเมื่ออายุ 12-15 ปีขึ้นไป นับจากการงอกของเมล็ด คุณสมบัติ อีกประการของตาลโตนด คือสามารถปลูกได้ในดินทุกชนิด บริเวณกว้าง จึงพบได้ทั่วไปทั้งเมืองไทยและทั่วโลก โดยเฉพาะทาง เอเชียและแอฟริกา

4. จวงตาลเป็นส่วนของก้านช่อดอก มีลักษณะคล้ายวง ขาวบ้านจึงเรียกจวงตาล การทำน้ำตาลสด โดยจวงตาลจนนิ่ม จากนั้นปาดวงตาล ให้น้ำไหลออกจากวงใช้กระบอกล้างน้ำหวานนี้ ชาวบ้านนิยมใส่เปลือกพะยอมหรือเปลือกเคี่ยม ใส่ในกระบอกล้างเพื่อกันบูดด้วยเนื่องจากเปลือกพะยอมและเปลือกเคี่ยมมีสารแทนนิน

ในปัจจุบันต้นตาลได้ถูกตัดไปเป็นจำนวนมาก ส่วนต่อของต้นตาล ชาวบ้านจะนำไปทำเฟอร์นิเจอร์หรือของใช้ การขายต้นตาลในปัจจุบัน 1 ต้น ราคาประมาณ 100-200 บาท แต่นำไปทำเฟอร์นิเจอร์จะได้ราคาค้นละ 10,000 บาท ที่เดียว

ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปตาล มีดังต่อไปนี้

1. การทำน้ำตาลปึกจากน้ำตาลโตนด นำน้ำที่ได้จากจวงตาลมาตั้งไฟ ประมาณ 3 ชั่วโมง หรือจนน้ำในกระทะเป็นสี เหลืองเข้ม แล้วนำลงมาตั้งที่यरรถยนต์ ที่เตรียมไว้ ใช้ไม้ที่เตรียมไว้ ชาวบ้านเรียกว่า ไม้กระหนวน คนให้ทั่ว และแห้งจนเป็น สีน้ำตาลอ่อน แล้วนำไปหยอดที่แบบพิมพ์
2. ผลตาลอ่อน ผลตาลอ่อนหรือลูกตาลสด รับประทานสดหรือจะรับประทานกับน้ำเชื่อมก็ชื่นใจ
3. ผลตาลสุก ผลตาลสุกเปลือกนอกสีน้ำตาลดำ นุ่มมีกลิ่นหอม เนื้อข้างในสีเหลือง เมื่อยีแล้วผสมกับ แป้งข้าวเจ้า น้ำตาล นำไปใส่ในทองหรือถ้วย นึ่งเสร็จแล้วโรยมะพร้าว เป็นขนมตาลสีเหลืองรสชาติหวานหอม
4. จาวตาลเชื่อม ปกติแล้วผลตาลสุกแก่จะมีเมล็ดภายใน 3 เมล็ด นำเมล็ดไปไว้ที่แฉะๆ เมล็ดจะงอกเป็นต้นอ่อน เอาเปลือก เมล็ดออกจะมีจาวตาลสดอยู่ข้างในผิวจาวตาลสีเหลืองนวล นิยมนำไปเชื่อม โดยมีอัตราส่วนของจาวตาล 40-50 จาว ต่อ น้ำตาลทราย 2 กิโลกรัม เคี่ยวเชื่อมจนแห้ง
5. การทำพัดใบตาล การทำพัดใบตาลจะนำใบตาลอ่อนๆ มาตากให้แห้งแล้วตัดให้เข้ารูปแล้วจึงร้อยเชือก ใส่ลวดข้างหนึ่ง แล้วลงสีให้สวยงาม
6. การใช้ใบตาลใช้สำหรับมุงหลังคาได้ นำใบตาลที่ค่อนข้างแก่แล้ว นำมาตัดหนามบริเวณก้านใบออก จากนั้น ถักก้านเป็นสองเสี้ยว ตัดเสี้ยวหนึ่งออก แล้วนำอีก เสี้ยวพับเข้ากับตาล มัดให้แน่น ก็นำไปใช้ได้
7. ใช้ในการสร้างบ้าน เลือกไม้ตาลที่แก่และลำต้นค่อนข้างตรง นำไปผ่าเป็นแผ่นๆ นำมาเป็นคานบ้าน ไม้กระดาน

สวัสดีค่ะ ฉบับนี้มีบทประพันธ์ร้อยกรองที่เกี่ยวกับต้นส่องฟ้า จากน้องๆ โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอนครสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นะคะ มี 3 บท กล่าวถึงประโยชน์ของต้นส่องฟ้า จึงนำมาให้อ่านกัน หากน้องๆ มีฝีมือด้านกลอน กาพย์ ลองส่งมา ทางพี่ๆ จะนำลงจุลสารให้ค่ะ

ต้นเอยต้นส่องฟ้า
ศึกษาเอาใจใส่
ศึกษารายละเอียด
จัดสวนให้น่ายล

ครูให้มาหาปลูกไว้
รำเรียนไปอย่างอดทน
อนุรักษ์ทั้งใบผล
เราทุกคนแสนสุขใจ

ต้นสมัดส่องฟ้านี้ดีหนักหนา
แก่เจ็บทองให้หายคลายอึดอัด
อันลำต้นกลมเกลียวไม่เลี้ยวคด
การปลูกนั้นต้องช่วยเหลือและเจือจุน
บริเวณใบมีรูตอมน้ำมัน
ดอกเป็นช่อหน้าดูสะอาดตา
มีลักษณะสีส้มเป็นผลกลม
รากนำมาต้มให้หายคลายลม

ใช้ทำยาแก้โรคสารพัด
นำมามัดแล้วขายกลายเป็นทุน
จำสด ๆ มีรสขมคมกลืนดู
เพื่อพวกคุณจะได้เห็นเป็นขวัญตา
ช่วยคุณกันหมั่นศึกษา
ดอกนั้นหนาเมื่อเติบโตใหญ่กลายเป็นผล
เป็นที่นิยมรับประทานของคน
นำชื่นชมทุกคนลองทำดู

สมุนไพรไทยนี้มีคุณค่า
ใช้ประโยชน์จากต้นนี้ได้มากมาย
รากนั้นหนาเป็นยาแก้ท้องอืด
ท้องอืดเพื่อกินแล้วจะหายปลิด
ลำต้นสูงสามสิบกว่าเซนติเมตร
นั้นก็คือตอมน้ำมันแรงใหญ่
ใบใช้กินกับอาหารพื้นบ้านได้
พวกเราซึ่งในความคิดภูมิปัญญา

ต้นสมัดส่องฟ้าดีเหลือหลาย
ดังบรรยายต่อไปให้ควรรู้
ใช้แช่น้ำกับพืชหลายชนิด
ภูมิปัญญาน่าคิดจากยาปู่
จักสังเกตใบมีจุดใสใสดุ
ส่องฟ้าดูแสงลอดผ่านตระการตา
รสฝาดใช้รอรอยลื่นดีหนักหนา
จึงศึกษามาเรียบเรียงเพียงนี้เอย

ชื่อ ต้นส่องฟ้า
ชื่อวงศ์ Rutsceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Clausens harmandiana* (Pierre) Pierre ex
Guillauminii
ลักษณะ เป็นไม้พุ่ม

สสหา มาฝาก

โดยพี่ปัก

สวัสดีค่ะ เป็นอย่างไรบ้าง ลมหนาวผ่านไปแล้ว ลมร้อนก็รีบมาเลย ทำให้พี่คิดถึงไฟฟ้า ไฟป่ามักเกิดขึ้นช่วงที่มีอากาศร้อน ต้นไม้ในป่าต้องไหม้ไปเพราะไฟฟ้าอีกแฉวง ๆ ต้องช่วยกันดูแลต้นไม้และป่าของพวกเราด้วยนะคะ แล้วที่โรงเรียนน้อง ๆ อากาศร้อนมั๊ยคะ ถ้าโรงเรียนไหนมีต้นไม้หลาย ๆ ต้น อากาศคงไม่ร้อนเท่าไรน่าอิจฉาจังเลยคะ จังหวัดกรุงเทพฯ อากาศร้อนมากเลย ทำให้หงุดหงิดง่าย ต้นไม้ก็ไม่ค่อยมีมองไปทางไหนก็มีแต่ตึกกับถนน และควันพิษ อากาศก็ร้อนอบอ้าว

ช่วงนี้พี่เห็นต้นอินทนิลน้ำ ในวังสวนจิตรลดา กำลังออกดอกเลยคะ พี่จึงนำ "ตัวแมลงจากอินทนิล" เป็นผลงาน จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี มาฝากน้อง ๆ สมาชิกให้ประดิษฐ์ ชิ้นงานนี้รับลมร้อน กันนะคะ

วัสดุ อุปกรณ์

1. ผลอินทนิลแห้งและแตก
2. ใบตองแห้ง
3. ดอไม้ / กิ่งไม้
4. ดอกหญากระดุม
5. กาวยูสุ
6. กรรไกร
7. ปืนยิงกาว

วิธีทำ

1. เตรียมใบตองแห้งมาฉีกเป็นเปียเล็ก ๆ เพื่อใช้ทำขาแมลง ทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อป้องกันการคืบตัวเมื่อแกะออกมา
2. เก็บดอกหญากระดุมมาฝึงลมให้แห้ง ไม่ควรตากแดดเพราะจะกรอบ
3. นำผลอินทนิลที่แตก มาเลือกพูที่สวยงามและเท่ากัน 2-3 พู ต่อ 1 ตัว
4. นำดอกหญากระดุมที่แห้งแล้วมาทำเป็นส่วนหัวแมลง พันสอดเข้ากับปีกทั้ง 2 ข้าง วางพักไว้
5. แกะเปียใบตองแห้ง จะได้เป็นเส้นคด นำมาตัดให้ได้ขนาดกับตัวแมลง วางที่ใต้ท้อง หยอดด้วยกาวยูสุ
6. เมื่อได้ตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำไปติดแต่งต่อไม้ กิ่งไม้ หรือตามที่ต้องการ โดยใช้ปืนยิงกาวจะได้ติดทนนาน

เล็ก ๆ น้อย ๆ กับ การปลูกต้นไม้หน้าแล้ง

ปลูกต้นไม้หน้าแล้งต้องรดน้ำบ่อย ๆ ไม่เช่นนั้นต้นไม้ตายแน่ ดังนั้นเมื่อปลูกต้นไม้เสร็จแล้วให้เอาเปลือกมะพร้าวใส่รอบ ๆ โคนต้นไม้ให้กว้างประมาณ 4 ฟุต แล้วรดน้ำต้นไม้ (เปลือกมะพร้าวจะอุ้มน้ำไว้เวลาที่เรารดน้ำต้นไม้) จะทำให้ต้นไม้ชุ่มชื้น และไม่ต้องรดน้ำบ่อย ๆ ถ้าเปลือกมะพร้าวอยู่แล้วยังเป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้ได้ด้วยคะ

สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สวัสดีค่ะน้องๆ สมาชิกทุกคน ฉบับนี้พี่ก็จะขอเล่าเรื่องการเรียนรู้ทรัพยากรทะเลต่อจากฉบับที่แล้วเลยนะคะ ฉบับนี้พี่จะพาไปดูน้องๆ สมาชิกชมรมฯ จากโรงเรียนวัดปลา อ. บ้านฉาง จ. ระยอง ไปศึกษาเรื่องแพลงก์ตอนทะเล บริเวณชายหาดบ้านช่องแสมสาร อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี

คณะวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านชีวภาพทางทะเลที่เป็นผู้ฝึกสอนในครั้งนี้ นำโดย ผศ. มาลินี นัศตรมงคลกุล จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย น.ต.หญิง นันทพร เกตุสุวรรณ ร.อ.หญิง ขนิษฐา ปรมวรชาติ และ ร.ต.หญิง ภาสินี ศรีวรรณ จากกรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ และผู้ช่วยวิทยากรจาก อพ.สธ. เจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ เป็นผู้ให้บริการและอำนวยความสะดวกต่างๆ

หัวข้อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของแพลงก์ตอนจะแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อหลัก คือ

1. ศึกษาชีววิทยาทั่วไปและสัณฐานวิทยาของแพลงก์ตอน
2. ศึกษาพฤติกรรมของแพลงก์ตอน
3. ศึกษาระบบนิเวศทางทะเล

การที่จะศึกษาเรื่องของแพลงก์ตอนได้นั้น ก็จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งแต่ละครั้งก็จะได้รับความอนุเคราะห์จากทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้การเรียนรู้สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

จากประสบการณ์ของพี่ที่เคยติดสอยห้อยตาม ผศ. มาลินี ไปดูวิธีการเก็บตัวอย่างก็สนุกสนานและได้รับความรู้ในอีกรูปแบบหนึ่งนอกเหนือจากการอ่านจากหนังสือและตำรับตำรา

สำหรับน้องๆ ที่เข้ารับการฝึกครั้งนี้ ดูท่าจะสนุกมาก เพราะได้ลงไปลุยน้ำ ลงเรือประมงที่ไม่ค่อยมีโอกาส ได้ลงบ่อนักลงมือลากแพลงก์ตอน นำมาส่องกล้องจุลทรรศน์ จำแนกชนิดของแพลงก์ตอนด้วยตัวเอง และศึกษารายละเอียดต่างๆ ด้วยตัวเอง ทำให้ทุกคนรู้และเข้าใจมากขึ้นนอกเหนือจากที่ได้รับฟังบรรยาย เบื้องต้นจากวิทยากร

ลงเรือไปเก็บตัวอย่างแพลงก์ตอน
บริเวณหน้าท่าเรือประมงบ้านแสมสาร

จะไปเรือดำไหนดี

1. ลงมือเก็บตัวอย่างแพลงก์ตอน
2. เก็บตัวอย่างแล้วทำเหยียบเรือประมง
3. เก็บตัวอย่างใส่ขวด นำไปศึกษา

ส่องกล้องดูรูปร่างตัวอย่าง

เปิดตำราตรวจดูให้แน่ใจ บันทึกข้อมูล

รายงาน สรุป และวิจารณ์ผลการศึกษา

สรุปสิ่งแวดล้อมพื้นที่

บันทึกของน้อง

การศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพ ชีวภาพ เคมี และการกระทำของมนุษย์ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ของแพลงก์ตอน โดย ด.ญ. วณิดา ตันกลาง โรงเรียนวัดปลา อ. บ้านฉาง จ. ระยอง

1. บันทึกสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและลักษณะของแหล่งน้ำศึกษา 2 แหล่ง

แหล่งที่ 1 ทำนบน้ำบนเกาะเสม็ดสาร มีฝนตกเล็กน้อย-ปานกลาง อากาศเย็นชื้น ไม่มีแดด

แหล่งที่ 2 กลางทะเล มีฝนตกเล็กน้อย มีคลื่นและมีลม ไม่มีแดด

2. บันทึกและเปรียบเทียบคุณสมบัติและคุณภาพน้ำที่ทำการตรวจวิเคราะห์ของแหล่งที่ทำการศึกษา

	แหล่งที่ 1	แหล่งที่ 2
1. อุณหภูมิ	26 องศาเซลเซียส	29 องศาเซลเซียส
2. สี	สีน้ำเงินเข้ม	สีน้ำเงินแกมฟ้า
3. ความขุ่น	น้อย	น้อย
4. ความเป็นกรด-ด่าง	6 pH	6 pH
5. ความเค็ม	2.6 ‰	2.6 ‰

3. บันทึกและเปรียบเทียบชนิดและจำนวนของแพลงก์ตอนของแหล่งน้ำที่ทำการศึกษาทั้ง 2 แหล่ง

		แหล่งที่ 1	แหล่งที่ 2
ชนิดแพลงก์ตอนพืช	1. Coscinodiscas	1 ชนิด	1 ชนิด
	2. Ceratium	2 ชนิด	1 ชนิด
	3. Chaetoceros	1 ชนิด	2 ชนิด
	4. Licmonhona	1 ชนิด	2 ชนิด
	5. Rhizosolenia	1 ชนิด	1 ชนิด
ชนิดแพลงก์ตอนสัตว์	1. ตัวอ่อนของโคฟิพอด	6 ชนิด	6 ชนิด
	2. ตัวเต็มวัยของโคฟิพอด	4 ชนิด	6 ชนิด
	3. หนอนโพลีชีท	- ชนิด	2 ชนิด
	4. หอย 2 ฝา	- ชนิด	20 ชนิด
	5. หนอนธนู	2 ชนิด	2 ชนิด

สรุปผลการศึกษา

แพลงก์ตอนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ทำเรือมากกว่ากลางทะเลหรือห่างจากเรือ 200 เมตรส่วนใหญ่พืชจะน้อยกว่า โคฟิพอด

จากแหล่งที่ 1 โคฟิพอด = 12,536 ตัว/ลูกบาศก์เมตร

แพลงก์ตอนพืช = 8,204 ตัว/ ลูกบาศก์เมตร

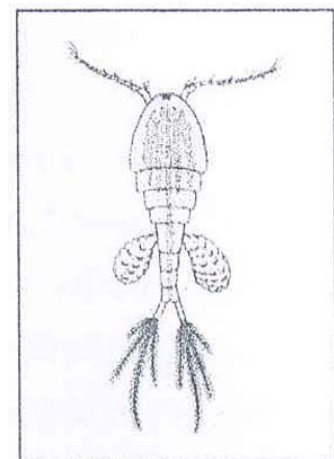
จากแหล่งที่ 2 โคฟิพอด = 9,165 ตัว/ ลูกบาศก์เมตร

แพลงก์ตอนพืช = 3,743 ตัว/ลูกบาศก์เมตร

5. นักเรียนคิดว่า นักเรียนจะมีส่วนในการอนุรักษ์แพลงก์ตอนและสิ่งมีชีวิตในทะเล

ตลอดจนดูแลรักษาระบบนิเวศได้อย่างไร

1. ไม่ทิ้งขยะ หรือสิ่งของเน่าเสียลงในน้ำทะเล
2. ช่วยอนุรักษ์สัตว์น้ำมิให้สูญพันธุ์
3. ให้ประชาชนทำการกรองน้ำก่อนปล่อยลงทะเล
4. ไม่ให้ชาวประมงจับปลาในฤดูวางไข่
5. ช่วยขยายพันธุ์ปะการังหรือสร้างที่อยู่ให้ปะการังได้อยู่อาศัย

ตัวเต็มวัยของโคฟิพอด

มูมนี้มีรางวัล

Kwangtawai@chaiyo.com โดย หนูดา & พี่ไ้

สวัสดีค่ะน้องๆ พบกันอีกแล้วนะคะกับมูมนี้มีรางวัล ฉบับนี้พี่อยากให้น้องๆ ได้มาสมมติตนเองเป็นลูกศิษย์ของสุนทรภู่กันนะคะ พี่ได้หาบทกลอนมาให้บทหนึ่งอยากให้น้องๆ อ่านและดูว่าบทกลอนนี้ได้แฝงดอกไม้หรือพืชผักผลไม้อะไรไวบ้าง แต่พี่จะบอกแนวทางให้คิดหนึ่งนะคะว่าดอกไม้และพืชผักผลไม้เหล่านี้จะมีคำขึ้นต้นด้วยคำว่า "มะ" ลองอ่านแล้วคนหากันเล่นนะคะ แล้วรีบส่งคำตอบกลับมา พี่มีรางวัลให้ค่ะ

ขึ้นต้นด้วยมะ.....

ท่ายเอ๋ยท่ายหนอย

ดอกขาวน้อยกลิ่นหอมขอมอารมณ์

ผิวขรุขระทำอาหารพาลให้ขม

ทุกคนชมว่าทำสมตำอรอยดี

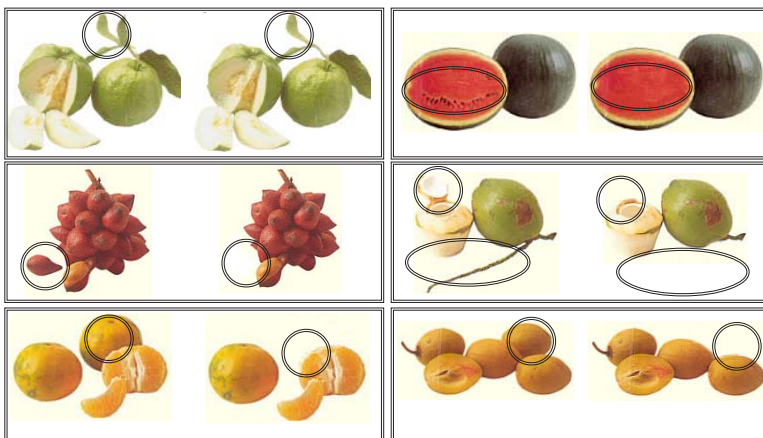
ลูกสีเหลืองพวงยาวราวกับสร้อย

ลูกน้อยนอยคล้ายฝรั่งทั้งเปรี้ยวจี

ทำขนมต้มแกงกลวบวชชี

ถามอีกที่ผิวของเจ้าเขาเครื่องแกง

เฉลยมูมนี้มีรางวัลฉบับที่ 1 ปีที่

เป็นไงกันบ้างคะ สำหรับเกมมูมนี้มีรางวัล ฉบับที่ 1 ปีที่ 9 น้องๆ สมาชิก ที่ได้ส่งคำตอบกันเข้ามา คงจะมีคนถูกกันแยะละซิ ก็เตรียมตัวรอรับรางวัลจากพี่ๆ และทีมงานกันได้เลยนะคะ

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ศ.พิเศษ ประจิต วามานนท์ ผศ. จิราวุธ จันทระประสงศ์ ศ. ดร. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผลิตภัณฑ์ : ฝ่ายผลิตสื่อกราฟิก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

ติดต่อได้ที่ :

นายพรชัย จุฑามาศ

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303 โทร. 0 2282 0665, 0 2282 1850 โทรสาร 0 2282 0665

www.rspg.thaigov.net

e-mail : dongdib05@plantgenetics-rspg.org, dongdib05@rspg.org